

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO PLANINSKE ZVEZE SLOVENIJE
LETNIK LXXX

1980 — 2

MOJ SPOMIN NA KRIŠTOFA

(Odlomek iz radijskega cikla Zlata naveza, ki ga objavlja oddaja Odmevi z gora.)

Popotovanja po gorah so kakor sprehodi po odprti knjigi narave pa tudi zgodovine, saj navsezadnje ne hodimo tja gor sami, zaprti v svojo školjko, ampak vedno in vselej s srečnimi prijatelji. Vse to navidezno bivanje, ki je ob poteh našega pogovora z naravo, je v resnici del vseobčnega in neprestanega spreminjanja, del krutega zakona narave, ki mu ne uide niti najmanjša celica niti en sam naš korak niti ena sama naša misel... In včasih se nam dogodi, da se znajdemo vendarle na gorski poti sami, na gorskem vrhu sami, sami z vsem briljantnim razgledom in modro nedoseženo višino... Nenadoma sami... In tedaj zaslišimo tisti skrivnostni šepet narave, ki se pretaka nekje v nedrjih pod našimi nogami, ki preliva barve in obliko pred našimi očmi... In v teh trenutkih, kljub vsej lepoti razglednega dne, ni v nas niti nikjer drugje nobenega vedrega odmeva, ki bi nam zazvenel, kot vedno zazveni v takih primerih... Kot neznana struna tistih prijateljskih srečanj, ki so oplajala naše življenje, mu dajala smisel in globoko vsebino... Ko bi priklicala zven nekdanjih srečanj, ki smo jim bili priča, pa so onemela...

Ostala pa so z nami, kot pač ostane z nami utrujena planinska torba, popotna palica, kot ostanejo s teboj vsega vajeni in shojeni kvedrovci... Tako kot ti predmeti, z vsako gubo posebej, razpoko, odrgnino silijo vate, da razmišljaš o njih, o rečeh, ki jih dobro poznaš, pa te misli odganjamo in se jih otepamo... Prav tako ne moreš mimo praznine, ki zija poleg tebe, za teboj, pred teboj... Misli lahke, kot je lahek puh gorskih trav v vetru, prinašajo pomine na prijatelje, na srečne planinske tovariše... Na Kristofa, Čopa, Hafnerja, Tomiška, Jesihovo, Debeljakovo, Borisa... Poslovili so se od nas in od gora.

— — —

Iz Beograda se je vrnil v Ljubljano Boris Zihel. Tako sem dobil novega planinskega tovariša. Prvič sva se srečala pri otvoritvi neke planinske koče, ne spomnim se danes več katere. To srečanje se je pozneje sprevrglo v pravo planinsko tovarištvo, ko sva skupaj prehodila nič koliko kilometrov planinskih poti. Vsako soboto, vsako nedeljo, zmeraj drugam... Zmeraj skupaj. Tako dolga leta. Razvilo se je med nama res pravo planinsko tovarištvo, ki je skupaj z nama merilo predvsem shojene planinske poti, na katerih sva srečavala številne planinske prijatelje, znance in na katerih so nama minevale res tiste prave planinske ure, ki jih človek ne more pozabiti, kot da bi bile nekako povezane z neko skrivno vezjo z vsem, kar je v nas romantičnega, zanesenjskega, kar poraja gorski svet, vzbudi v tebi in ne odženeš več, pa če bi se trudil. Tako je moje povojno hribovstvo v mnogočem potekalo prav v moji družini, v kateri so bili dr. M. Breclj pa Boris Zihel. Prav prek Marjana in Borisa sem dobil zvezo tudi s tovarišem Edvardom Kardeljem. Priložnost, priti z njim v stik, se mi je ponudila na sprejemih tujih državnikov v Ljubljani, na Bledu, na Brdu. Pravzaprav ni bilo težko z njim navezati stikov, saj je bil izredno dostopen in rad je tudi govoril o tistem, za kar je menil, da zanima tudi sogovornika... Kardelj, to je splošno znano, pa je izredno rad hodil po planinah, zato ni bilo težko najti skupne stične točke v pogovorih med nama. Bil sem z njim na Španovem vrhu, na Črnem vrhu, Velem polju — tja je izredno rad zahajal — v dolini Kot... Sicer pa je imel Kardelj svojo družbo iz Beograda in iz Ljubljane.

Kadar sva se pogovarjala, se je pogovor zmeraj zasukal na gore. Pa ne na lepote gora, na zanimivosti, ampak predvsem na probleme. Vendar pa je tudi iz teh pogovorov bilo moč kaj hitro razbrati, da Kristof ljubi gorsko naravo, da ga boli, če v njej ni vse tako, kot bi moralo biti... Bil je predvsem navdušen častilec gorskih rož. Nisem videl bolj navdušenega človeka nad to gorsko lepoto, kot je bil ravno Kristof. Svoj gorski »alpinetum« je imel tudi v Vikrčah. Tako na tiho in »šverc«, kot smo mu radi v šali »naprej metali«, je gorske rože prinašal z gora in jih presajal v nalašč za to pripravljeno okolje, kjer jim je skušal urediti približno iste pogoje kot v naravnem rastišču. Mnogo tega truda je bilo poplačanega, mnogo pa ga je seveda šlo tudi po vodi. Ljubezen do gorskih cvetic pa je v njem ostala... Tudi žilica, da jih je v »ilegali« prinašal z gora, ga ni nikdar pustila, dokler je bil zdrav. Za 60-letnico, ko je bil sprejem na Planinski zvezi Slovenije, kjer so slavili svoja dolgoletna sodelovanja planinski staroste iz vse Slovenije, je Edo dobil tudi pismeno dovoljenje, da sme to svoje veselje do rož poslej gojiti tudi javno, nič več na skrivaj kot dotlej... Tedaj, bilo je to leta 1970, je bil Edo zelo dobro razpoložen. Poslušal je doživljaje, ki so jih pripovedovali drugi planinci-jubilanti, posegal v pogovor in bil skratka ves v tistem prijetnem vzdušju, ki je za take priložnosti, ko se zbere starostna vrsta planincev, običajno.

Sredi leta 1978, ko je bil skupni posvet o Triglavskem narodnem parku in o varstvu narave in okolja, je Kardelj predvsem poudaril, da je treba govoriti o zavarovanju vseh lepote v Sloveniji, ne samo Triglavskega parka, govoril je o tem, da je treba urediti predpise, ki bi ta problem urejali na splošno, za vse take primere pri nas... Tu so še Karavanke, Kamniške... V vseh teh regijah je videl velike možnosti, da bi našli ustrezne oblike varovanja lepote, ki jih še danes izkoriščamo tako, kot da so neuničljive. Tedaj je bilo sklenjeno, da se lotimo zakona o narodnih in kulturnih in krajinskih parkih, iz katerega naj bi izšel skupščinski akt o razširjenem Triglavskem narodnem parku. Tedaj smo tudi pisali, da je sprejel pokroviteljstvo, predsedstvo častnega odbora ob 200-letnici prvega vzpona na Triglav. Sprva se je branil in potem je sprejel. Tudi ga nismo mogli pregovoriti potem, ko je sprejel predsedstvo, da bi na slovesnosti spregovoril. Nazadnje je le pogojno privolil, vendar je dodal, da bo govoril kritično o varstvu gorskega okolja, o divji gradnji počitniških hiš v nezaščitenem in izpostavljenem, vendar pa neizmerno lepem gorskem okolju, predvsem na Pokljuki, o neurejenem poseganju v tako naravno okolje, o odnosu do takega okolja, kot ga kažejo posamezniki v veliki želji, da zadovolje svoje lastne ambicije, ne zanimajo pa jih obči narodni blagor in volja. Poseganje v prostor brez vsakega smisla ga je bolelo, da je čutil, kako bi moral o tem javnosti spregovoriti... Toda tedaj tega ni mogel več. Misli je do zadnjega, da bo vendarle še zmoغل.

Še 26. avgusta se ni natančno vedelo, kako bo, čeprav sem imel že njegovo pismo v žepu in sem slutil, kako ga bo moral prebrati nekdo drug... Naročeno mi je bilo — če ga ne bo, naj pismo preberemo. Prebral ga je Marjan. In tedaj se mi je, kljub velikim slovesnim besedam, ki smo jih izrekli ob tisti priložnosti, utrnila žalostna misel. Edo ne bo mogel več v gore... In besede, ki so zvenele iz njegovega zadnjega pisma planinski javnosti, so bile takorekoč njegova planinska oporoka.

Dr. Miha Potočnik

SINTEZA RAZMIŠLJANJ OB PLANINSKEM VESTNIKU

MARIJAN KRIŠELJ

Neudobno se počutim tedaj, ko mi kot planincu čas zavali na pot goro — papirja... Tedaj, ko spoznam, da mi zapira pot v prostost taka gora, ki jo bo treba prelesti, ker je še vsa zaraščena in skriva v sebi prenekatero še nepreplezano smer, ker je, skratka, še vsa skrivnostna, bela, velika in mogočna...

Vendar pa se je ob tem, ko razmišljam o Planinskem Vestniku, to neudobje moralo umakniti zlahtnemu spoznanju, da pravzaprav razmišljam o tisoč in tisoč straneh, na katerih je zapisana prenekateri resnica naše planinske stvarnosti in kjer so te »planinske vsebine« še vedno kot izvir za pridobivanje spoznanj, izkušenj in tudi novih pobud za delo vnaprej. Vsega tega je na tej gori še veliko; veliko je takega, kar ponuja, da bi odkrivali, veliko že znanih poti, marsikatera panorama nam je domača, ko ob istem trenutku ta gora ponuja še nešteto oprimkov, ki jih bo treba preiti, da bi se mogli, skupaj z vsemi, ki jih te steze vežejo, dokopati do novih spoznanj in novih razumevanj planinske besede, misli in stvarnosti...

In te »planinske vsebine« se mi spet in spet ponujajo kot nove vsakdanjosti, kjer se zrcali naše nagnjenje do gora, v katerih je mnogo veselja, in se to veselje skriva v neprestanem hrepenenju — biti v bližini gora, da bi tako mogli zajemati novih moči iz teh neznanih virov, ki jih je v naravi še in še in vedno manj... Ali je to potreba? Je to stiska, v kateri se kdaj pa kdaj znajdemo in ne vemo več naprej pa gremo tja, da bi si pridobili nova spoznanja o svojem bitju in žitju, o svoji prazvezi z naravo, ki nam je to trdnost že tako hudo razrahljala? Je to pa tudi ni. Beg v naravo ni beg pred nečim, kar nam daje življenje pa če je to v dobrem ali v slabem. To je iskanje popolnejšega razumevanja svojega lastnega življenja, ki ne more najti svoje celovite odmevnosti brez prave povezanosti z vsem tistim, odkoder pravzaprav življenje izhaja.

Prelistavam Planinski Vestnik, stare številke, nove in najnovejše... Razmišljam s finim sitom stroge objektivnosti in mi ob prelistavanju ostajajo na situ tehtna dejstva, ki jih je v dolgih letih življenja tega glasila porodila tradicija... In to spoznanje nemudoma poraja nova in nova dejstva, ki jih je v temle trenutku mogoče zgnesti v čisto drobčeno kepo, ki naj bi rabila za testo izkušenj v prihodnosti... In kolikor bo to testo naraščalo, toliko bolj bom prepričan, da bo iz vsega tega tudi dober kruh...

Kadar bi želeli nekaj imenitnega ugotoviti, tedaj radi rečemo: Zdi se nam, da smo na nekakšnem razpotju, ko bo treba prebresti kup duhovnih rek, se trdno oprijeti veje, ki veže s trdno korenino naša družbena gibanja in se spoprijeti tudi s problemi, ki si jih ustvarjamo sami, ali pa so logičen nasledek napredka, ki mu vsak dan sproti dodajamo novih izkušenj, novih spoznanj in je tako temelj, ki smo ga dogradili z našo revolucijo, z vsakim dnem še bolj trden, nepremakljiv... Ko smo pa v resnici že na drugem bregu in je torej treba le, da gremo po taki poti tudi naprej.

Ko govorimo o vsebinski orientaciji, ki naj bi na straneh lanskega letnika obveljala tudi vnaprej, ne moremo torej mimo tradicije. Ne tradicije po vsej sili, ampak tradicije v tistem pomenu besede, ki naj bi označevala izkušnje in ves proces izčiščevanja najrazličnejših zamisli in poskusov, ki so dolga leta iskala svojega prostora na straneh Planinskega Vestnika, dokler se niso izkazali za pravilno vsebinsko orientacijo te naše najstarejše revije. To je pravzaprav proces dograjevanja in ga bo vsekakor treba negovati tudi v prihodnje. Prav gotovo je treba ob tem razmišljanju upoštevati tudi dejstvo, da je v Sloveniji že blizu 100 000 članov-planincev, da ne štejemo zraven še tistih dolgih vrst, ki jih srečujemo poleti na katerikoli gori ali vzpetini v Sloveniji.

V teh planinskih vrstah je skoraj polovica mladine. Prav tem mladim so prav tako odprti listi našega glasila, ne samo za to, da bi izpisovali na njih potopise, čustvena